

POSELSTVÍ SVATÉHO OTCE LVA XIV. K 34. SVĚTOVÉMU DNI NEMOCNÝCH

(11. 2. 2026)

Samaritánův soucit: milovat tím, že neseme bolest druhého člověka

Drazí bratři a sestry,

34. světový den nemocných bude slavnostně oslaven v Chiclayo v Peru dne 11. února 2026. Při této příležitosti jsem se rozhodl použít obraz milosrdného Samaritána, který je vždy aktuální a potřebný k tomu, abychom znovu objevili krásu lásky a sociální rozměr soucitu a abychom zaměřili pozornost na potřebné a trpící, k nimž patří nemocní.

Všichni jsme slyšeli a četli tento dojemný text svatého Lukáše (srov. Lk 10,25-37). Na otázku učitele zákona, kdo je jeho bližní, kterého má milovat, Ježíš odpovídá vyprávěním příběhu: muž, který cestoval z Jeruzaléma do Jericha, byl přepaden lupiči a ponechán napůl mrtvý; kněz a levita prošli kolem, ale jeden Samaritán se nad ním slitoval, ošetřil mu rány, odnesl ho do hostince a zaplatil za jeho ošetření. Chtěl jsem navrhnout úvahu o tomto biblickém úryvku s hermeneutickým klíčem encykliky *Fratelli tutti* mého milovaného předchůdce papeže Františka, kde soucit a milosrdenství vůči potřebným nejsou redukovány na pouhé individuální úsilí, ale realizují se ve vztahu k bratru v nouzi, k těm, kteří se o něj starají, a v konečném důsledku k Bohu, který nám dává svou lásku.

1. Dar setkání: radost z blízkosti a přítomnosti

Žijeme ponořeni v kultuře rychlosti, bezprostřednosti, spěchu, ale také marnotratnosti a lhostejnosti, která nám brání přiblížit se a zastavit se na cestě, abychom se podívali na potřeby a utrpení, jež nás obklopují. Podobenství vypráví, že Samaritán, když uviděl zraněného, „neprošel kolem“, ale věnoval mu otevřený a pozorný pohled, pohled Ježíše, který ho vedl k lidské blízkosti a solidaritě. Samaritán „se zastavil, přistoupil k tomu zraněnému a osobně se o něj postaral, dokonce věnoval své peníze na pokrytí jeho potřeb. Především mu dal [...] svůj čas“.¹ Ježíš neučí, *kdo* je bližní, ale *jak* se stát bližním, tedy jak se my sami máme stávat bližními.² V tomto ohledu můžeme se svatým Augustinem říci, že Pán nechtěl učit, kdo je bližním toho muže, ale komu se on má stát bližním. Nikdo totiž není bližním druhého, dokud se k němu dobrovolně nepřiblíží. Bližním se tedy stal ten, kdo prokázal milosrdenství.³

Láska není pasivní, ale jde vstříc druhému; být bližním nezávisí na fyzické nebo sociální blízkosti, ale na rozhodnutí milovat. Proto se křesťan stává bližním toho, kdo trpí, a následuje příklad Krista, pravého božského Samaritána, který se přiblížil zraněnému lidstvu. Nejde o prostá filantropická gesta, ale o znamení, v nichž lze vnímat, že osobní účast na utrpení druhého znamená darovat sebe sama, znamená jít nad rámec uspokojování potřeb, aby se součástí daru stala naše osoba.⁴ Tato láska se nutně živí setkáním s Kristem, který se z lásky obětoval za nás. Svatý František to velmi dobře vysvětlil, když mluvil o svém setkání s malomocnými a řekl: „Sám Pán mě k nim přivedl“,⁵ protože skrze ně objevil sladkou radost lásky.

¹ František, encyklika *Fratelli tutti* (3. října 2020), 63.

² Srov. *tamtéž*, 80–82.

³ Srov. sv. Augustin, *Promluvy*, 171, 2; 179 A, 7.

⁴ Srov. Benedikt XVI., encyklika *Deus caritas est* (25. prosince 2005), 34; Sv. Jan Pavel II., apoštolský list *Salvifici doloris* (11. února 1984), 28.

⁵ Sv. František z Assisi, *Testamento*, 2: *Fonti Francescane*, 110.

Dar setkání vychází z vazby na Ježíše Krista, v němž rozpoznáváme milosrdného Samaritána, jenž nám přinesl věčné zdraví a kterého zviditelňujeme, když se skláníme před zraněným bratrem. Svatý Ambrož říká: „Protože nám nikdo není bližší než ten, kdo uzdravil naše rány, milujme ho jako Pána a milujme ho také jako bližního: nic totiž není tak blízké jako hlava k údům. Milujme také toho, kdo napodobuje Krista: milujme toho, kdo trpí pro chudobu druhých, kvůli jednotě těla.“⁶ Být jedno v tom Jediném, v blízkosti, v přítomnosti, v přijaté a sdílené lásce a těšit se, jako svatý František, z radosti, že jsme ho potkali.

2. Společné poslání v péči o nemocné

Svatý Lukáš pokračuje tím, že Samaritán „pocítil soucit“. Mít soucit znamená prožívat hluboký cit, který vede k činu. Je to pocit, který pramení z nitra a vede k angažovanosti vůči utrpení druhých. V tomto podobenství je soucit charakteristickým rysem aktivní lásky. Není teoretický ani sentimentální, ale promítá se do konkrétních činů. Samaritán se přiblíží, ošetří rány, postará se o raněného a pečuje o něj. Ale pozor, nedělá to sám, individuálně. „Samaritán objevil hostinského, který se mohl o toho muže postarat. Také my jsme povoláni spojit se jako rodina, která je silnější než souhrn jednotlivých malých členů.“⁷ Sám jsem ve své zkušenosti misionáře a biskupa v Peru zakusil, jak mnozí lidé sdílí milosrdenství a soucit podobně jako Samaritán a hostinský. Rodinní příslušníci, sousedé, zdravotníci, lidé zapojení do pastorační péče ve zdravotnictví a mnoho dalších, kteří se zastaví, přiblíží, ošetří, odvezou, doprovodí a nabídnou, co mají, dávají soucitu sociální rozměr. Tato zkušenost, která se uskutečňuje v síti vztahů, přesahuje pouhé individuální úsilí. V apoštolské exhortaci *Dilexi te* jsem proto péči o nemocné označil nejen za „důležitou součást“ poslání církve, ale také za autentický „církevní úkon“ (č. 49). Citoval jsem v ní svatého Cypriána, abych ukázal, jak v této dimenzi můžeme prověřit zdraví naší společnosti: „Tato epidemie, tato morová rána, která se jeví jako strašná a zhoubná, zkouší spravedlnost každého z nás a prověřuje city lidstva: zda zdraví slouží nemocným, zda příbuzní s úctou milují své blízké, zda páni mají soucit se svými služebníky, jimž je zle, zda lékaři neopouštějí nemocné, kteří žádají o pomoc.“⁸

Být jedno v tom Jediném znamená cítit se skutečně jako členové jednoho těla, v němž podle svého povolání neseme Pánův soucit s utrpením všech lidí.⁹ Navíc bolest, která nás dojíhá, není bolestí cizí, je to bolest člena našeho vlastního těla, o kterého se máme podle příkazu naší Hlavy starat pro dobro všech. V tomto smyslu se ztotožňuje s bolestí Kristovou, a pokud je křesťansky obětována, urychluje naplnění modlitby samotného Spasitele za jednotu všech.¹⁰

3. Vždy vedení láskou k Bohu, abychom se setkali sami se sebou a se svým bratrem

V dvojím přikázání: „Miluj Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší, celou svou silou i celou svou myslí a svého bližního jako sám sebe“ (Lk 10,27), můžeme rozpoznat prvenství lásky k Bohu a její přímý dopad na způsob, jakým člověk miluje a navazuje vztahy ve všech jejích rozměrech. „Láska k bližnímu je hmatatelným důkazem opravdovosti lásky k Bohu, jak dosvědčuje apoštol Jan: ‚Boha nikdo nikdy nespasil. Když se milujeme navzájem, Bůh zůstává v nás a jeho láska je v nás přivedena k dokonalosti. [...] Bůh je láska; kdo zůstává v lásce, zůstává v Bohu a Bůh zůstává v něm (1 Jan 4,12-16)‘.“¹¹ Ačkoli je předmět této lásky odlišný: Bůh, bližní a my sami, a v tomto smyslu je můžeme chápat jako odlišné lásky, jsou vždy neoddelitelné.¹² Prvenství Boží lásky znamená, že člověk jedná bez osobního zájmu nebo odměny, ale jako projev lásky, která přesahuje rituální normy a promítá se do autentického uctívání: sloužit bližnímu znamená fakticky milovat Boha.¹³

⁶ Sv. Ambrož, *Pojednání o Lukášově evangeliu*, VII, 84.

⁷ František, encyklika *Fratelli tutti* (3. října 2020), 78.

⁸ Sv. Cyprián, *De mortalitate*, 16.

⁹ Srov. sv. Jan Pavel II., apoštolský list *Salvifici doloris* (11. února 1984), 24.

¹⁰ Srov. *tamtéž*, 31.

¹¹ Apoštolská exhortace *Dilexi te* (4. října 2025), 26.

¹² Srov. *tamtéž*.

¹³ Srov. František, encyklika *Fratelli tutti* (3. října 2020), 79.

Tato dimenze nám také umožňuje pochopit, co znamená milovat sebe sama. Znamená to zbavit se zájmu zakládat své sebevědomí nebo pocit vlastní důstojnosti na stereotypch úspěchu, kariéry, postavení nebo původu¹⁴ a znovuobjevit své místo před Bohem a bratrem. Benedikt XVI. řekl, že „lidské stvoření má duchovní přirozenost a realizuje se v mezosobních vztazích. Čím autentičtěji je žije, tím více dozrává také jeho osobní identita. Člověk se neuskutečňuje tím, že se izoluje, ale tím, že navazuje vztahy s druhými a s Bohem“.¹⁵

Drazí bratři a sestry, „skutečným lékem na rány lidstva je životní styl založený na bratrské lásce, která má svůj kořen v lásce Boží“.¹⁶ Upřímně si přeji, aby v našem křesťanském životním stylu nikdy nechyběla tato bratrská, „samaritánská“, inkluzivní, odvážná, angažovaná a solidární dimenze, která má své nejhlubší kořeny v našem spojení s Bohem, ve víře v Ježíše Krista. Zapálení touto Boží láskou se budeme moci skutečně obětovat pro dobro všech trpících, zejména našich nemocných, starých a strádajících bratří.

Povznesme svou modlitbu k Panně Marii, Uzdravení nemocných; prosíme o její pomoc pro všechny, kteří trpí, kteří potřebují soucit, naslouchání a útěchu, a prosme o její přímluvu touto starobyklou modlitbou, která se recitovala v rodinách za ty, kdo jsou nemocní a trpí bolestí:

Sladká Matko, neodcházej,
neodvracej ode mě svůj pohled.
Pojď se mnou kamkoli a nikdy mě nenechávej samotného.
Ty, která mě vždy chráníš
jako moje pravá Matka,
učiň, ať mi žehná Otec,
Syn a Duch Svatý.

Z celého srdce uděluji své apoštolské požehnání všem nemocným, jejich rodinám i těm, kteří se o ně starají, zdravotnickým pracovníkům, lidem zapojeným do zdravotnické pastorační péče a zvláště těm, kteří se účastní tohoto Světového dne nemocných.

Ve Vatikánu 13. ledna 2026

Lev XIV.

¹⁴ Srov. *tamtéž*, 101.

¹⁵ Benedikt XVI., encyklika *Caritas in veritate* (29. června 2009), 53.

¹⁶ František, *Poselství účastníkům 33. mezinárodního festivalu mladých (MLADIFEST), Medžugorje, 1.–6. srpna 2022* (16. července 2022).